

Bespreekstuk gemeenteraad, eerste aanzet tot gesprek
Onderwerp: Implementatie Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm)

Samenvatting

Per 1 december is de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm) in werking getreden. Dit betekent dat er afspraken moeten worden gemaakt tussen de burgemeester, het college en de raad over de toepassing van de wet in Heemstede. De Twm herstelt de positie van het lokale bestuur bij de aanpak van de coronacrisis waarmee de democratische legitimiteit wordt vergroot. Daarnaast is de wettelijke basis van de crisisaanpak versterkt doordat deze niet langer gebaseerd is op noodverordeningen maar op ministeriële regelingen. Via dit stuk wil het college een eerste aanzet geven om met elkaar in gesprek te gaan over de samenspel binnen de gemeente in rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Inleiding

In de situatie van voor de Twm was de voorzitter van de veiligheidsregio verantwoordelijk voor het opstellen van een noodverordening op aanwijzing van de minister. In deze crisisstructuur gingen de lokale bevoegdheden van de burgemeester over naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Deze situatie is niet geschikt voor een langdurige crisis, vanwege de inbreuk op de democratische legitimatie. Met name het college en de raad hadden in deze structuur geen formele rol en de rol van de burgemeester was beperkt aangezien veel formele bevoegdheden bij de voorzitter van de veiligheidsregio waren belegd.

Kortom, met de Twm wordt de positie van het lokale bestuur hersteld en daarmee de democratische legitimiteit vergroot. Ook wordt de wettelijke basis van de crisisaanpak versterkt doordat deze niet langer is gebaseerd op noodverordeningen maar op ministeriële regelingen.

In dit voorstel staan afspraken die de burgemeester, het college en de raad met elkaar kunnen maken over de onderlinge verwachtingen en behoeften, de wijze van organiseren en de informatievoorziening.

Verschillende rollen binnen de Twm

Het uitgangspunt van de Twm is dat maatregelen ter bestrijding van het coronavirus bij ministeriële regeling worden vastgesteld. In beginsel bepaalt de ministeriële regeling welke maatregelen landelijk, regionaal of lokaal gelden. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de maatregelen is lokaal belegd. Daar waar de bestrijding lokaal kan, wordt met het wetsvoorstel ruimte gemaakt voor lokale afwegingen. Het voorstel bevat een aantal ontheffings- en bevelsbevoegdheden voor burgemeesters in concrete gevallen. Het wordt daarnaast mogelijk om in een ministeriële regeling te bepalen dat de burgemeester bevoegd is om in de gemeente plaatsen aan te wijzen waar de desbetreffende maatregelen gelden. Onverminderd deze nieuwe structuur is – op basis van de

ervaring van afgelopen maanden – het belang van regionale afstemming besproken, zeker daar waar een maatregelen of ontheffing regionaal relevant is.

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende rollen binnen de Twm en een korte toelichting hierop.

Burgemeester

De burgemeester krijgt de mogelijkheden tot:

- a) Ontheffen.
- b) Handhaven door middel van aanwijzingen, bevelen, een last onder bestuursdwang of dwangsom.
- c) Het bepalen van plaatsen waar maatregelen gelden.

Daarmee worden de meeste artikelen (artikel 39, eerste lid, Wvr) weer uitgeoefend door de burgemeester in plaats van de voorzitter van de veiligheidsregio. Het gaat om toepassing van bevoegdheden uit de Wet op de Veiligheidsregio's, de Gemeentewet, Wet openbare manifestaties en het gezag over de politie op grond van de Politiewet 2012.

Voorzitter Veiligheidsregio

De voorzitter is alleen bevoegd om Twm-bevoegdheden uit te oefenen als de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport daartoe heeft besloten. Het gaat dan om situaties waarbij de dreiging groter is dan het lokale niveau. De voorzitter behoudt zijn coördinerende rol. Gegevens en inlichtingen over de lokale omstandigheden worden met tussenkomst van de voorzitters van de veiligheidsregio's aan de minister van VWS verstrekt. Tot slot behoudt de voorzitter enkele specifieke bevoegdheden in het kader van de Wet Publieke gezondheid zoals het in isolatie of quarantaine plaatsen van personen en maatregelen die gericht zijn op gebouwen, goederen en vervoersmiddelen (bijvoorbeeld het controleren op besmettingen en sluiten van gebouwen).

Voor meer informatie over de opbouw van de organisatiestructuur verwijs ik u graag naar de brief daterend van 30 november die aan u gestuurd is vanuit de veiligheidsregio.

College en raad

De bevoegdheden van raad en college – buiten de crisisstructuur – is niet gewijzigd. De crisis heeft impact gehad op vele andere facetten van de samenleving, zoals de economie en het maatschappelijk middenveld. Gewenste steunmaatregelen, maatregelen in openbare ruimte, maatregelen naar aanleiding van de impactanalyse of anderszins buiten de werking van de TWMM, maar ook ambities naar de toekomst volgen de reguliere bevoegdheidsverdeling uit de gemeentewet.

Onderscheid in taken burgemeester, college en raad

De samenwerking tussen de gemeentelijke bestuursorganen is erop gericht om besluitvorming via de reguliere besluitvormingsprocedures te laten verlopen

waarbij het college besluiten neemt over het dempen van de impact van de coronamaatregelen. Waar dat niet mogelijk is, vindt regionale afstemming plaats. Indien daarvoor beleid en/of budget nodig is, zal het college voorstellen doen aan de raad.

Het college heeft nagedacht over een wijze waarop het samenspel tussen raad, college en burgemeester kan worden vorm gegeven. Daarbij gaat het enerzijds om informatievoorziening over de situatie in het algemeen en/of beslissingen en maatregelen omtrent de coronacrisis. Anderzijds gaat het over de mogelijkheid om aan het college mee te geven wat er speelt in de samenleving en advies te geven. Tot slot voert de raad haar reguliere taken uit als kaderstellend en besluitvormend orgaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om zaken waar beleid vastgesteld dient te worden of waar budget voor moet worden verstrekt vanuit de gemeenteraad. Op deze manier kunnen we elkaar helpen en aanvullen.

Op dit moment wordt er tweemaal per maand een collegebericht aan de raad aangeboden. In dit collegebericht wordt alles waar de gemeente zich mee bezig houdt omtrent corona opgenomen, waaronder de voortgang op de thema's uit het herstelprogramma. Voorgesteld wordt dit collegebericht bovendien uit te breiden met de door de burgemeester genomen besluiten op basis van de tijdelijke wet maatregelen Covid 19.

Het onderwerp 'stand van zaken corona' zou aan de hand van deze collegeberichten desgewenst ook maandelijks geagendeerd kunnen worden in de commissie Samenleving. Dit geeft de gemeenteraad de gelegenheid om mondeling om aanvullende informatie te vragen aan het college of burgemeester. Het college of de burgemeester kan op haar beurt dit moment gebruiken om de gemeenteraad ook vooraf mee te nemen in (al dan niet voorgenomen) beslissingen waar een breed draagvlak belangrijk is of de raad bevoegd is. Ook de raadsvergadering kan desgewenst daartoe gebruikt worden. Indien de burgemeester genoodzaakt is acuut een ingrijpend besluit te nemen in het kader van tijdelijke wet maatregelen Covid 19, zal het burgemeester de raad tussentijds zo spoedig mogelijk erover informeren. Vanwege het spoedeisend karakter zou deze communicatie bijvoorbeeld via de fractievoorzitters kunnen verlopen. Dit betekent dat de volgende facetten te onderscheiden zijn bij de invulling van de Tijdelijke Wet Maatregelen.

1. Informatieverstrekking aan de raad

De raad wordt tweewekelijks geïnformeerd via het al bestaande corona collegebericht. In dit collegebericht wordt u geïnformeerd over de huidige stand van zaken binnen de gemeente, wat er speelt en hoe de gemeente ervoor staat. Aan het collegebericht worden ook de genomen besluiten ten aanzien van de uitvoering van het coronabeleid toegevoegd.

2. Consulteren en adviseren lokaal

Op verzoek van de burgemeester en/of het college kan er tijdens het punt stand van zaken corona bij de commissie samenleving advies worden gevraagd aan de gemeenteraad. Uiteraard kan de gemeenteraad ook op eigen initiatief signalen delen en/of advies meegeven aan de burgemeester en/of het college over bepaalde zaken die zij signaleren in de samenleving.

3. Spoedeisende raadsbesluiten

Het is mogelijk dat er op bepaalde momenten spoedeisende raadsbesluiten moeten worden genomen in het kader van de bestrijding van het coronavirus. Het voorstel is om in dat geval verkorte termijnen te hanteren voor het agenderen van desbetreffende besluiten. In het presidium kunnen nadere afspraken worden gemaakt over de termijnen en routing van de stukken.

4. Controleren

De voorzitter van de veiligheidsregio, de burgemeester en het college leggen op verzoek van de raad – en tijdens en na de coronacrisis - verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid, ieder ten aanzien van de eigen rol. Dit wordt grotendeels gedaan via het tweewekelijkse collegebericht en ook het punt stand van zaken tijdens de commissie samenleving kan gebruikt worden om aanvullende vragen te stellen aan de burgemeester en/of de rest van het college.

Voor het tot verantwoording roepen van de voorzitter veiligheidsregio wordt de handreiking de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement van 16 oktober gevolgd:

“De voorzitter van de veiligheidsregio brengt na afloop van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, in overeenstemming met de burgemeesters die deel uitmaakten van het regionaal beleidsteam, schriftelijk verslag uit aan de raden van de getroffen gemeenten over het verloop van de gebeurtenissen en de besluiten die hij heeft genomen. Hij vermeldt daarbij of een burgemeester gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid schriftelijk bezwaar aan te tekenen. De voorzitter van de veiligheidsregio beantwoordt, in overeenstemming met de burgemeesters die deel uitmaakten van het regionaal beleidsteam, schriftelijk de vragen die de raden na ontvangst van het verslag stellen. De voorzitter van de veiligheidsregio verstrekt in een raad van een gemeente uit deze veiligheidsregio mondelinge inlichtingen over de besluiten, bedoeld in het eerste lid, indien de desbetreffende raad daarom verzoekt. De raad informeert hierover de commissaris van de Koning. Indien de raad, gehoord de inlichtingen van de voorzitter van de veiligheidsregio, besluit zijn standpunt over de besluiten, bedoeld in het eerste lid, ter kennis te brengen van de minister, verloopt dit via de commissaris van de Koning.

De commissaris geeft in aanvulling op het standpunt van de raad zijn eigen oordeel en informeert hierover de minister.”

De voorzitter van de veiligheidsregio legt apart verantwoording af over de periode van voor inwerkingtreding van de Wet. Op korte termijn ontvangt de raad van de voorzitter het verantwoordingsverslag. Indien gewenst kan die ter bespreking geagendeerd worden en besproken in aanwezigheid van de voorzitter veiligheidsregio.

Slot

Dit voorstel is een eerste aanzet tot een gesprek tussen burgemeester, college en gemeenteraad om met elkaar afspraken te maken over de invulling van de taken, rollen en verantwoordelijkheden die de Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19 met zich mee brengt.